Hankkeen / Projektin nimi
OT-keskukset / Tulevaisu

Vaihe
Lopetus

Tila
Käynnissä

Hanke- tai Projektipäällikkö
Luoma Ilona

Aloituspäivämäärä
01.01.2022

Valmistumispäivämäärä
31.12.2023

Raportointi alkupvm *

Raportointi loppupvm *

Liikennevalo Edistymä *
100%

Liikennevalo Aikataulu *
● Suunniteltu

Liikennevalo Kustannukset *
● Suunniteltu

Liikennevalo Tuotosten laatu *
● Suunniteltu

Liikennevalo Tuotosten laajuus *
● Suunniteltu

Liikennevalo Henkilöstö *
● Suunniteltu

Liikennevalo Riskit *
● Suunniteltu

Liikennevalo Hyödyt *
● Suunniteltu

Tilanneraportin liitteet

Tiputa tai napsauta lisätäksesi liitetiedostoja

- Päätöswebinaarin
- OT-alkuinfo
- Tiivistelmä OT-
- Koulutukset 22-

Tilanneraportin linkit

Lisää linkki

Yleistilanne suhteessa hanke-/projektisuunnitelmaan

Itä-Suomen OT-hankkeen tehtävä ja tarkoitus v. 2022–2023
·kehittää ja yhteensovittaa monialaisia, vaativia erityispalveluja lapsille ja nuorille perheineen
·tukea SOTE-SI ammattilaisia vaativissa, kompleksisissa tai / ja harvinaisissa asiakastilanteissa
·muodostaa selkeä ehdotus OT-rakenteesta ja palvelukonseptista
·laatia sopimusmalli virallisten OT-keskusten synnyttämiseksi alueella ja kansallisesti
·koordinoida vaativia asiantuntijapalveluja ja -verkostoja YTA-alueella
·liittää monitieteinen tutkimus toiminnan ja asiantuntijatyön käytännön kehittämiseen
·tehdä kansallista yhteistyötä

Hankkeessa osatoteuttajina ja yhteistyössä olivat mukana:

·Itä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueet (osatoteuttajia)
·Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus KOSKE (osatoteuttaja)
·Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus (osatoteuttaja)
·Sivistystoimen VIP-verkosto ja Vaatu-toimijat
·VAURAS-, Barnahus-, PALOMA-, TulSote- ja RRP-hankkeet
·VIOLA ry/Tukikeskus Varjo
·Yliopistot ja ammattikorkeakoulut

OT-hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet ovat osittain toteutumassa monialaisessa yhteistyössä YTA:lla ja valtakunnallisesti. Tärkeimpänä tavoitteena on vaativan ja harvinaisen erityisosaamisen saaminen SOTESI-ammattilaisten käyttöön lasten, nuorten ja perheiden hyödyksi yli hyvinvointialuerajojen ja kansallisesti.

OT-keskustoiminnan rakenne-ehdotus on tehty ja viety YTA-valmisteluun. Keskiössä on monialainen OT-koordinaatiotiimi, joka muodostuu hyvinvointialueiden 1-2 SOTE-työntekijästä, YTA-aluetasoisesta koordinaattorista ja lääkärin työpanoksesta. OT-keskustoiminnassa ja sen edistämisessä on mukana tiiviisti SOTE-edustus hyvinvointialueilta, sivistystoimi, sosiaalialan osaamiskeskukset ISO ja KOSKE ja TKKI-toiminta.

YTA-aluetasoinen valmistelu jatkuu v. 24 ja eteenpäin. OT-hanke kontaktoi vastuuvalmistelijoita, oli kuultavana valmistelussa, lähetti yhteisiä esityksiä ja kokosi tietoa OT-hankkeen toiminnasta, tuloksista ja suunnitelmista esim. OT-rakenteen ja tehtävien osalta.

YTA-sopimukseen tullaan tämän hetkisen tiedon mukaan kirjaamaan OT-toiminnan peruselementit ja noin 3 työntekijän työpanos v. 2024. YTA-alueen OT-työpanosta on tarkoitus kasvattaa v. 25 eteenpäin noin 5,2 työntekijään (SO ja TE). Tavoitteena v, 24 on OT-keskustoiminnan siltaus YTA-sopimuksen voimaantuloon saakka ja OT-rakenteen selkiyttäminen ja saaminen pysyviin rakenteiseen.

Hyviä käytäntöjä ja OT-toimintamalleja on kehitetty eri hyvinvointivointialueille ja YTA:lle. Monialaisia konsultaatiomalleja on jalkautettu hankkeen OT-loppuun saakka: KYSin nuorisopsykiatrian, päihdepalveluiden ja Kivelän lastensuojeluyksikön konsultaatiomalli; Pohjois-Savon ja Keski-Suomen HE-ryhmät sekä lakisääteiset lastensuojelun moniammatilliset asiantuntijaryhmät ja OT-tuen liittäminen niihin; OT-TUKIpilotti ammattilaisille toteutui 20.3.-3.11.23. Osalle toimintamalleista on tehty suunnitelma, miten niitä jalkautetaan, pidetään yllä ja kehitetään hankkeen päätyttyä. Osa toimintamalleista jää toteutumatta resurssien puuttuessa, esim.pilotoitu OT-TUKI -toimintamalli.

Poikkeamat, ongelmat tai riskit

Hyvinvointialueiden käynnistyminen ja useiden eri hankkeiden samanaikainen alkaminen on joiltain osin viivästyttänyt etenemistä.

Hankekautena ei ehditty saada OT-keskustoimintaa kunnolla pysyviin rakenteisiin. Toimintaan tulee katkosta v. 2024. Tähän vaikutti myös se, että YTA-sopimusteksti valmistui vasta huhtikuussa -24. Sopimus tulee voimaan viimeistään v. 25 alusta. OT-keskustoiminta sillataan pienellä työpanoksella vuoteen -25 ja toimintaa jatkokehitetään.

Suuri riski on, etteivät OT-hankkeen tuotokset ole ehtineet siirtyä pysyviin rakenteisiin ja arkityöhön hankekauden aikana. Riski on, ettei OT-toiminnalle jatkossa osoiteta riittävästi resurssia, jolloin tehty, mittava työ on vaarassa jäädä kesken ja valua osittain hukkaan.

Riskinä on, etteivät kaikki hyvinvointialueet näe OT-keskustoiminnan merkitystä ja hyötyjä samalla tavalla tai että OT-keskustoiminta nähdään liikaa HVA-alueen sisällä tapahtuvaksi, jolloin YTA-tason monialainen työskentely ja siitä saatu hyöty esim. vaativan osaamisen jakamisessa jää puutteelliseksi.

Haavoittuvan väestön osaan kuuluvien, kompleksisissa tilanteissa olevien lasten, nuorten ja perheiden asiat ja heitä auttavien ammattilaisten osaamisen ja jaksamisen tukeminen saattaa jäädä talouspaineissa säästökohteisiin. Vaikka taloudelliset ja henkiset menetykset voivat olla suuria yksilöiden kohdalla ja palvelujärjestelmissä.

Etelä-Savon osalta OT-osatoteuttajatyöpanos jäi puuttumaan syksyltä, koska Sirpa Ahola-Lyytikäinen siirtyi toiseen tehtävään 1.9.23 alkaen. Toista työntekijää ei rekrytoitu tilalle. Hanne Väisänen toimi mt- ja päihdepalveluissa yhteyshenkilönä Savonlinnassa.

Keskeiset tehtävät seuraavalla raportointikaudella

Alla OT-keskustoiminnan jatkosuunnitelmaa vuodelle 2024

OT-työpanokset YTA-neuvotteluiden mukaisesti v. 2024:

OT-projektikoordinaattori Tarja Saharinen, KYS / PSHVA jatkaa vuonna 2024 OT-keskustoiminnan ja rakenteen edistämisestä ja kehittämistä YTA-alueella ja kansallisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
Lastenpsykiatrian professori ja ylilääkäri Ilona Luoma, Lasten- ja nuorten osaamiskeskus, KYS/PSHVA jatkaa OT-keskustoiminnan ja rakenteen edistämisessä ja kehittämisessä 10-20 %:lla
Keski-Suomeen on tulossa OT-koordinaattori (sosiaalihuolto) keväällä -24, toimenkuvaan tulee kuulumaan muutakin, varmistus vielä tulossa.
Marko Huuskonen, Kivelän yksikkö / PSHVA, vaativan tuen laitosyksikön kehittäminen kohti Lainesairaalaa ja Lainesairaalassa keväästä -24, 20 % työpanoksella.
Jaana Heikkinen, nuorisopsykiatrian pkl / PSHVA, vaativan tuen laitosyksikön kehittäminen, noin 1 työpäivä viikossa
Siun Soten ja Etelä-Savon OT-työpanos toteutuu normaalien työtehtävien puitteissa.

OT- rakenne -työskentely jatkuu yhteistyössä YTA-alueen keskeisten toimijoiden ja YTA-valmistelun kanssa. Vastuutahona Pohjois-Savon HVA ja KYS lasten- ja nuorten osaamiskeskus.

YHTEISTYÖRAKENNE HYVINVOINTIALUEIDEN KANSSA

OT-yhteistyörakennetta kehitettiin, kokeiltiin ja kuvattiin hankkeen aikana. Yhteistyörakenne.ehdotus vietiin YTA-valmisteluun kesäkuussa 2023.

OT-yhteistyörakenteen keskiössä oli OT-koordinaatiotiimi, jossa hankekaudella oli viisi (5) OT-koordinaattoria ja hankepäällikkö (10% työpanos). OT-koordinaattori -tiimimallia kehitettiin koko hankkeen ajan.
-STM:n kansallinen koordinaatioryhmä ohjasi OT-hankkeen toimintaa.
-YTA-alueen monialainen OT-hankkeen operatiivinen johtoryhmä eli OT-Rukkanen kokoontui säännöllisesti. OT-Rukkasen tehtävänä oli OT-hankkeen tavoitteiden, toimenpiteiden ja etenemisen tukeminen, kehittämisen ohjaus, OT-toiminnan valmistelu ja yhteistyö OT-hankkeen työntekijöiden ja OT-toimijoiden kanssa. Kokoonpanossa olivat edustettuina Itä-Suomen hyvinvointialueet (YTA) eli Pohjois-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Etelä-Savo; Sosiaalialan osaamiskeskukset ISO ja KOSKE; sivistystoimen VIP-verkosto ja Vaatutoimijat, Sateenkaarenkoulun ky; UEF; Pohjois-Savon TulSote-hanke; Psykososiaaliset menetelmät ja OT-hanke. Puheenjohtajana toimi lastenpsykiatrian professori (UEF) ja ylilääkäri (KYS) Ilona Luoma ja sihteerinä OT-projektikoordinaattori Tarja Saharinen.

-STM:n ohjeistuksen mukainen Psykososiaaliset menetelmät ja OT-hanke -ohjausryhmä kokoontui säännöllisesti.
-OT-aluetapaamisia oli hyvinvointialueiden ja sivistystoimen kanssa säännöllisesti ja eri muodoissa esim. Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon aluetapaamiset säännöllisesti, Keski-Suomen OT-foorumi, muut alueiden tapaamiset
- OT-osatoteuttajien tapaamiset STM-raportoinnin toteuttamiseksi sekä tehtäväkokonaisuuksien kehittämiseksi toteutuivat raportointiaikataulun mukaisesti.
-OT-koordinaattorit tapasivat säännöllisesti ja tekivät tiivistä SOTE-yhteistyötä.
- OT-tiimissä oli sosiaalihuollon ja terveydenhuollon edustajia, mikä oli erittäin kehittävää, hyödyllistä ja vaikuttavaa.

OT-tiimin ja koordinaation tehtävät olivat:

-Laatia ehdotus monialaiseksi YTA-tason OT-rakenteeksi huomioiden yhteydet kansalliseen OT-toimintaan
-Erityisasiantuntijuuden ja tarvittavan asiantuntijuuden ja sen puuttumisen tunnistaminen
-Monialaisten vaativan osaamisen asiantuntijaverkostojen rakentaminen, koordinointi ja ylläpitäminen YTA-aluetasoisesti ja osaamisen saattaminen ammattilaisten käyttöön.
- SO-TE-SI ammattilaisten osaamisen ja jaksamisen tukeminen vaativissa, kompleksisissa ja harvinaisissa asiakastilanteissa,
-OT-palvelukartaston ylläpitäminen ja täydentäminen
-OT-tuen ja mallien kehittäminen ammattilaisille
-Koulutustarpeiden kartoittaminen ja vaativan osaamisen vahvistaminen YTA-tasoisesti koulutus- ja keskustelufoorumeita järjestämällä
-Kansallinen yhteistyö, OT-verkostojen rakentaminen/koordinointi ja verkostoihin osallistuminen
-Järjestö-, hanke- ja kokemusasiantuntijayhteistyö
-Monitieteisen tutkimuksen integroiminen kehittämiseen

OT-KESKUKSIEN MONIALAISTEN ASIANTUNTIJAVERKOSTOJEN MUODOSTUMINEN
Tavoitteena hankesuunnitelmassa olivat:
• Monialaisten asiantuntijoiden verkostomaisen työn edistäminen kansallisesti ja yli hyvinvointirajojen
• Monitieteisten ja –alaisten osaamisverkostojen kehittäminen vaativiin, kompleksisiin asiakastilanteisiin esimerkiksi neuropsykiatriset häiriöt

OT-hankkeessa kehitettiin ja edistettiin vaativien ja harvinaisten erityispalveluiden yhteensovittamista, verkostoitiin monialaisia erityisasiantuntijoita ja kokeiltiin monialaisia- ja ammatillisia tuki- ja konsultaatiomalleja vaativa ja harvinainen osaaminen huomioiden.
Asiantuntijaverkostoissa on ollut edustajia sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä sivistystoimesta, eri hankkeista, järjestöistä, yliopistoista ja ammattikorkeakouluista.

YTA -alueen erityisasiantuntijatahot ja -asiantuntijat kuvattiin OT-palvelukartastoon. Erityisasiantuntijoiden kanssa tehtiin yksilölliset sopimukset heidän osallistumisestaan OT-tukeen ammattilaisille. Tarpeenmukainen asiantuntijaverkosto määräytyi käsiteltävänä olevan tilanteen ja ongelman mukaan. OT-koordinaattorit edistivät sopivan ja tarpeenmukaisen erityisasiantuntemuksen ja osaamisen saamista konkreettisiin tuki- ja konsultaatiotilanteisiin. Osassa tilanteissa OT-tiimin tuki oli ammattilaiselle riittävä.

Yhteistyö oli tiivistä VIP-verkoston ja Vaatu-toimijoiden, Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksen sekä Viola ry / Tukikeskus Varjon kanssa esim. palvelujen yhteensovittaminen, asiantuntijuuden ja osaamisen jakaminen työryhmiin ja konsultaatiomalleihin.

Hankeyhteistyötä tehtiin tiiviisti muiden OT-hankkeiden kanssa ja esimerkiksi VAURAS-, Barnahus-, PALOMA- ja LUMO-hankkeiden, TulSote-, RRP- ja psykososiaaliset menetelmät -hankkeiden kanssa. Tavoitteena oli joustavan yhteistyön hyödyntäminen osaamisessa ja kehittämisessä, päällekkäisen työn välttäminen sekä toimintamallien vieminen käytäntöön.

VIESTINTÄ

Kansallinen ja YTA-tason yhteistyö esim. YTA-sopimuksen sekä OT-toiminnan ja rakenteen valmistelu

OT-Rukkanen (strateginen ohjaus/johtoryhmä) jatkaa OT-toimintaa kehittävänä ja koordinoivana YTA-alueen monialaisena ryhmänä.

OT-palvelukartaston ylläpitäminen

Vaativan tuen lastensuojeluyksikön (VATULA) kehittämistyö kohti integroitua yksikköä Lainesairaalaan kevät 2024. Uudessa Lainesairaalassa KYS kampuksella sijaitsee myös nuoriso- ja aikuispsykiatrian yksiköt.

Kivelän lastensuojeluyksikön, KYSin nuorisopsykiatrian ja päihdepalveluiden välistä konsultaatiotyöskentelyä jatketaan ja edelleen kehitetään kohti Lainesairaalan VATULA-yksikköä.

Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus:
- PACE-orientaatiokouluttaminen jatkuu YTA:lla
- Vaativan Perhekuntous -mallin esitteleminen ja käyttöön oton suunnittelu YTA:lla, mallin esitteleminen esim. KYSin lastenpsykiatrian klinikkameetingissä alkuvuodesta -24.

-Haastavat erot –konsultaatioryhmät Pohjois-Savossa ja Keski-Suomessa jatkavat toimintaansa OT-osaaminen huomioiden
-Lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijaryhmien OT-osaaminen tarvittaessa

-Innokylän materiaali ja kehitetyt OT-toimintamallit ovat käytössä mahdollisimman laajasti.

OT-toimintamallit löytyvät:
https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/tulevaisuuden-sote-keskus-hankkeiden-koordinointi-kys-yhteistyoalueella/toimintamallit

OT-Loppuraportti ilmestyy Innokylässä helmikuussa -24

Viestintä:
-OT-verkkosivujen päivittäminen
-OT-hanketilanneraportti 1.10.-31.12.23 valmis 12.1.24
-OT-hanke loppuraportointi Innokylässä valmis viimeistään 28.2.24
-STM-hankesalkkuraportti valmis viimeistään 28.2.24
-THL:n työpapereihin OT-julkaisu v. 24

Kumulatiivinen kokonaisseuranta (htp)

Nimi	Budjetti	Toteuma	Ennuste
Ei valintaa	0 htp	0 htp	0 htp
Ei valintaa	0 htp	0 htp	0 htp
Yhteensä	**0** htp	**0** htp	**0** htp

☐ Vuositason ja raportointijakson seuranta

Taloudelliset hyödyt

‹ 2024 ›

Nimi	Tyyppi	Budjetti	Toteuma
Yhteensä		**0** €	**0** €

Hankkeen kehittämistyöstä viestittiin ja tiedotettiin laajasti koko Itä-Suomen YTA-alueella ja valtakunnallisesti. Viestinnän keinoina olivat verkkosivut, uutiskirjeet, OT-info- ja keskustelufoorumit eri organisaatioille ja yhteistyötahoille sekä erilaiset hanke- ja verkostotapaamiset.

Itä-Suomen ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksilla oli verkkosivuillaan OT-hanke kokonaisuudet ja 3/23 OT-hankkeen verkkosivut luotiin myös Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Verkkosivuilta löytyi tietoa OT-hankkeen tulevista koulutuksista ja muista tilaisuuksista sekä keskeisistä kehittämistyön kohteista.

Viestintä osoittautui osin haasteelliseksi.Syinä olivat mm.viestinnällisesti laaja alue ja ajankohta muutosten ja taloudellisten ja muiden haasteiden keskellä. Haasteina olivat mm. hyvinvointialueuudistus, siiloutuminen, esihenkilöiden vaihtuminen ja kiire.

OPPILAITOS- JA TUTKIMUSYHTEISTYÖ

OT-hanke on tehnyt oppilaitos- ja tutkimusyhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa osallistumalla asiantuntijatyöpajoihin, levittämällä tutkimustietoa koulutuksissa ja kirjoittamalla, ohjaamalla opinnäytetöitä ja projektiharjoitteluja. Opinnäyte- ja projektiharjoittelutöistä on saatu arvokasta tietoa kehittämisen tueksi. Tutkittu tieto ja vuorovaikutus tutkijoiden kanssa on ollut pohjana kehittämiselle ja monialaisen osaamisen edistämiselle. Uusia tutkimusaiheita ja ilmiötä on pyritty nostamaan esille.

SUUNNITELMAT v.2024:

OT-Nepsy-asiantuntijaverkoston muodostaminen ja tehtävien määrittely jatkuu hankkeen päätyttyä.

OT-keskustoiminta ja Barnahus-hanke tiivistävät yhteistyötä v. 24

Vaativan tuen lastensuojeluyksikön kehittämistyö kohti Lainesairaalaa kevät / 2024 jatkuu Kivelän lastensuojeluyksikön ja nuorisopsykiatrian toimesta.

Kivelän lastensuojeluyksikön, KYSin nuorisopsykiatrian ja päihdepalveluiden välistä konsultaatiotyöskentelyä jatketaan kohti uutta yksikköä Lainesairaalassa.

Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus:
Vaativan Perhekuntoutus -mallin esitteleminen ja käyttöön oton suunnittelu jatkuu, mallin jalkauttaminen mm. Etelä-Savon hva:lle jamallin esitteleminen esim. KYSin lastenpsykiatrian klinikkameetingissä v. 2024.

Vaativan sijaishuollon verkoston rakentaminen jatkuu normaalina toimintana.

Keskeiset aikaansaannokset raportointikaudella

YHTEISTYÖRAKENNE HYVINVOINTIALUEIDEN KANSSA

-Yhteistyörakenteen ydin oli OT-tiimi ja OT-koordinaatio, joka kytkee yhteen ja verkostoi monialaisen ja -tieteisen osaamisen, tutkimuksen sekä tarvittavat erityisasiantuntijat SOTESI-ammattilaisten tueksi sekä lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyödyksi. OT-koordinaation tukena oli kansallinen ohjaus sekä YTA-alueen monialainen ohjausryhmä ja johtoryhmä. Yhteistyörakenteeseen kuuluivat erityisasiantuntija- ja osaamisverkostot sekä OT-neuvonta- ja konsultaatiomallit.

- OT-rakenne-ehdotus laadittiin kirjallisena ja se esitettiin YTA-valmistelijoille. Tulevaan Itä-Suomen YTA-sopimukseen kirjataan monialainen OT-toiminta ja sille ehdotetaan vuodeksi 2024 kolmen työntekijän työpanosta yhteistyössä Pohjois-Savon hva ja Keski-Suomen hva. Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon hva:t voivat käyttää OT-työhön työpanosta jonkin verran normaaliin työhön kuuluvana.YTA-sopimukseen on tulossa huomioitavaksi sosiaalialan osaamiskeskusten, sivistystoimen ja TKKI-panos.

-Itä-Suomen OT-hankkeen edustajat osallistuivat STM:n kansalliseen koordinaatioryhmään aktiivisesti.
-YTA-alueen monialainen OT-hankkeen operatiivinen johtoryhmä eli OT-Rukkanen kokoontui 17 kertaa.
-Psykososiaaliset menetelmät ja OT-hanke -ohjausryhmä kokoontui 6 kertaa.
-OT-aluetapaamisia oli hyvinvointialueiden ja sivistystoimen kanssa säännöllisesti ja eri muodoissa esim. Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon aluetapaamiset säännöllisesti, Keski-Suomen OT-foorumi, muut alueiden tapaamiset
- OT-osatoteuttajien tapaamisia STM-raportoinnin toteuttamiseksi sekä tehtäväkokonaisuuksien kehittämiseksi oli 14 kertaa.
-OT-hankkeet kokoontuivat säännöllisesti vähintään kerran kuukaudessa
-OT-koordinaattorit tapasivat säännöllisesti viikoittain kaksi kertaa.

OT-KESKUKSIEN MONIALAISTEN ASIANTUNTIJAVERKOSTOJEN MUODOSTUMINEN
-tärkeässä roolissa oli OT-koordinaatiotiimi monialaisten verkostojen muodostajana, koordinoijana ja yhteistyöhön osallistujana.

1 OT-tiimi kokosi YTA:n erityisasiantuntijaverkoston, joka oli ja osa on jatkossakin käytössä OT-tason osaajina esim. neuvontatilanteissa, moniammatillisissa asiantuntija- tai konsultaatioryhmissä tai konsultaatioissa.
2 OT-tukea kehitettiin ammattilaisille pilotointien avulla
a) OT-TUKImalli (OT-TUKIpilotti 3/23-11/23) YTA-alueen SOTESI-ammattialaisille
b) Tarvittavaa OT-osaamista liitettiin LS- ja HE-ryhmiin
c) Monialainen ja -ammatillinen konsultaatiotiimimalli / PSHVA:n Kivelän lastensuojeluyksikkö, KYSin nuorisopsykiatria, OT-hanke ja Päihdepalvelusäätiö
4 OT-Nepsy asiantuntija- ja osaamisverkostoa muodostettiin
5 VIP-verkosto ja Vaatu-toimijayhteistyö
6 Kokemusasiantuntijayhteistyö ja asiakasosallisuus huomioitiin
7 Hankeverkostot ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa verkottuen paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisestikin. Tapaamisia ja kokouksia eri muodoissa lähemmäs 300 kertaa.
8 OT-alueverkostot (Siun Sote, Etelä-Savo ja Keski-Suomi)
9 Hallinnolliset verkostot ja tiivis yhteistyö osatoteuttajien kanssa

KEHITETYT TOIMINTAMALLIT

Hankkeessa kehitettiin yhteistyössä erityisasiantuntijoiden ja käytännön työntekijöiden kanssa useita toimintamalleja.

- Kuvatut ja kehitetyt OT-toimintamallit ovat Innokylässä (15.12.23) kokonaisuudessa: "Tulevaisuuden sote-keskus hankkeiden koordinointi KYS-yhteistyöalueella, psykososiaaliset menetelmät ja OT-keskus | Innokylä (innokyla.fi)"

1. OT-TUKI SOTESI-ammattilaisille Itä-Suomessa | Innokylä (innokyla.fi)

2. Haastavat erot - konsultaatioryhmät | Innokylä (innokyla.fi)

3. OT-verkoston asiantuntijuus osaksi lastensuojelun moniammatillisia asiantuntijaryhmiä | Innokylä (innokyla.fi)

4. Nuorisopsykiatrian, päihdepalvelujen ja vaativan lastensuojelun laitosyksikön konsultaatiotiimi | Innokylä (innokyla.fi)

5. Kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen Pohjois-Savon vaativan tuen lastensuojeluyksikön kehittämistyössä | Innokylä (innokyla.fi)

6. Itä-Suomen OT-hankkeen monialaisen koulutus- ja keskustelufoorumisarjan suunnitteluprosessi | Innokylä (innokyla.fi)

7. Vaativan erityisen tuen perhekuntoutus | Innokylä (innokyla.fi)

8. Lomake sijoitetun nuoren haasteiden kartoittamiseksi ja asiakkuuden vaativuuden arvioimiseksi. | Innokylä (innokyla.fi)

Yksi esimerkki monialaisen asiantuntijaverkoston ja OT-TUKI - toimintamallin kehittämisestä on OT-TUKIpilotti 20.3.-3.11.2023
--Kenelle?
Itä-Suomen YTA-alueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sivistystoimen julkisen sektorin ammattilaisille
--Missä tilanteissa?
Erityisen vaativissa, monimutkaisissa tai harvinaisissa asiakastilanteissa, kun ei tiedetä kuinka tulee toimia, minne voi ottaa yhteyttä tai joihin tarvitaan monialaista lisätukea nykyisten perus ja erityistason palveluiden lisäksi.
--OT-asiantuntijatiimin ja -verkoston ja OT-palvelukartaston täydentäminen
--Sopimukset ja tietosuojaselvitykset pilotissa: asiantuntijatahojen määrittely tehty Vaatu-toimijoiden ja Vaalijalan kanssa; ostopalvelusopimus tehty Viola ry / Tukikeskus VARJOn kanssa vainoamiseen liittyvästä erityisosaamisesta OT-TUKIpilottiin ja Haastavat erot (HE) -ryhmiin. Käytössä myös lasten oikeuspsykiatrian ja Barnahusin osaaminen, PALOMA ja VAURAS-hankkeiden osaaminen ja vaativan terveydenhuollon osaaminen (vaativa lastenpsykiatria, TOIPSY, HARSY)
-tietojen käsittelysopimukset hyvinvointialueiden kanssa
- viestintä oli tärkeässä roolissa: infot, keskustelutilaisuudet, uutiskirjeet, verkkosivut ja eri tilanteet.

KOULUTUKSET

-Vuoden 2022 aikana toteutui Itä-Suomen alueella neljä (4) OT-webinaaria: Integroitu laitoshoito / -huolto kehittämisen tilanne YTA-alueella, OT-Nepsy, TURVASSA eron jälkeen, OT-hankkeen info- ja keskustelutilaisuus ja lisäksi 2/22 kansallinen OT-webinaari
-Vuonna 2023 toteutui:
15.2.23 Traumatietoinen työote ja käytöshäiriö -webinaari (OT-yhteisasiakkuuksissa vaadittavaa osaamista), 160 osallistujaa
30.3.23 OT-hankkeen info- ja keskustelutilaisuus esihenkilöille (OT-TUKIpilotti, YTA-rakenne)
24.5.23 Korkean riskin erot -koulutus yhteistyössä Violary/TukikeskusVARJOn kanssa, 250 osallistujaa
"Lapsen edun ja oikeuksien turvaaminen korkean riskin erotilanteissa II" 14.11.23, teams klo 12-16
-Lakikoulutus YTA-sosiaalityöntekijöille 15.11.23
-PACE- koulutukset v.22-23 Kivelä / Kuopio, Kukkumäki / Jyväskylä, Kuutti / Savonlinna ja Havurinne / Mikkeli lastensuojeluyksiköissä sekä Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksessa yhteensä 18 kertaa ja 122 osallistujalle. Lisäksi toteutui yhteinen PACE-koulutus Kivelän, Kuutin ja Kukkumäen lastensuojeluyksiköihin 22.11.23

- OT-NEPSY-koulutukset v. 22-23
- Vaativat neuropsykiatriset palvelut 9 / 22, n. 300 osallistujaa
- Näkökulmia autismikirjon häiriöön 3/23, 515 osallistujaa
- Haastavasti käyttäytyvät neuropsykiatrisesti oireilevat lapset ja nuoret – miten haastavaan käyttäytymiseen voidaan vaikuttaa 5/23, 500 osallistujaa
- Neurokehitykselliset häiriöt, koulunkäynti ja oppiminen ja Uudistuva vammaislainsäädäntö 9/23, 400 osallistujaa
- Tutkimustiedon hyödyntämisen mahdollisuudet vaativissa lasten ja nuorten neurokehityksellisissä häiriöissä 11/23, 280 osallistujaa

-Vaativan sijaishuollon integroidun laitoskehittämisen ympärille on rakennettu ja toteutettu koulutusta ja osaamista. esim. palvelumuotoilun avulla on tehty asiakasprofilointia ja asiakasprosesseja, positiiviseen asenteeseen (PACE), traumatietoiseen työotteeseen ja lakiasioihin on järjestetty koulutusta.Osaamisen vahvistamiseen on tehty suunnitelma hankkeen jälkeiselle ajalle.

Koulutuksista ottaa vastuun v. 2024 PSHVA:n koulutusyksikkö ja hankeyhteistyö hva:lla ja YTA:lla.

VIESTINTÄ

-OT-verkkosivut ja uutiskirjeet (PSHVA, KOSKE ja ISO) toteutuneet. ISOn ja KOSKEn kanssa on tehty viestintäyhteistyötä
-OT-hanke raportointia tehtiin syksyn -23 aikana ja kehitetyt toimintamallit lisättiin Innokylään.
-Erilaiset OT-infot ja keskustelutilaisuudet (yhteensä noin 20 kertaa) esim. OT-hankkeesta yleensä, OT-osatoteuttajien alueista, OT-TUKIpilotista ja muista ammattilaisille suunnatuista OT-tukimuodoista, OT-rakenteesta
- Blogit, valtakunnalliset tapahtumat ja verkostot, hankkeiden väliset tapaamiset
-Tietoa hankkeen tuloksista kansalliseen OT-hankkeen päätöswebinaariin 30.11.-1.12.23 sekä Posteri TulSote-hankkeiden päätösseminaariin 22.11.23 Kalastajatorpalle.
-OT-hankkeen päätöswebinaari hankkeesta ja tuotoksista 4.12.23 YTA-alueelle
-THL:n OT-julkaisua on kirjoitettu syksyn -23 aikana ja artikkelien kirjoittamista jatketaan v. 24 mahdollisuuksien mukaan
-Hankkeen päättämiseen liittyvät toimenpiteet
-OT-toiminnan juurruttaminen sopimalla, neuvotellen ja keskustellen eri tilanteissa. Vastuuhenkilöt nimetty mahdollisuuksien mukaan eri toimintamalleille.
-OT-hankkeen verkkosivuja on päivitetty kohti hankkeen päättymistä.
- Lähetetty 16.12.23 YTA-alueen OT-verkostolle ja toimijoille yhteenveto- ja kiitoskirje hankkeesta ja Innokylä -linkit OT-toimintamalleista, jotka osin jo käytössä ja jotka voidaan ottaa käyttöön.
- Julkaistu OT-toimintamallit 15.12.23 Innokylässä kokonaisuudessa: "Tulevaisuuden sote-keskus hankkeiden koordinointi KYS-yhteistyöalueella, psykososiaaliset menetelmät ja OT-keskus | Innokylä (innokyla.fi)"

HANKEYHTEISTYÖ

Hankeyhteistyötä tehtiin koko ajan tiiviimmin. Säännöllisiä tapaamisia oli VAURAS-, Barnahus-, PALOMA- ja LUMO-hankkeiden, TulSote-, RRP- ja psykososiaaliset menetelmät -hankkeiden kanssa. Tavoitteena oli joustavan yhteistyön hyödyntäminen osaamisessa ja kehittämisessä, päällekkäisen työn välttäminen sekä toimintamallien vieminen käytäntöön.

Yhteistyö oli tiivistä VIP/VAATU-toimijoiden ja Viola ry / Tukikeskus Varjon kanssa esimerkiksi konkreettisen yhteistyön suunnittelu sekä asiantuntijuuden ja osaamisen jakaminen työryhmiin ja konsultaatiomalleihin.

OPPILAITOS- JA TUTKIMUSYHTEISTYÖ

OT-hanke on tehnyt oppilaitos- ja tutkimusyhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa osallistumalla asiantuntijatyöpajoihin, levittämällä tutkimustietoa koulutuksissa ja kirjoittamalla, ohjaamalla opinnäytetöitä ja projektiharjoitteluja. Opinnäyte- ja projektiharjoittelutöistä on saatu arvokasta tietoa kehittämisen tueksi. Tutkittu tieto ja vuorovaikutus tutkijoiden kanssa on ollut pohjana kehittämiselle ja monialaisen osaamisen edistämiselle. Uusia tutkimusaiheita ja ilmiötä on pyritty nostamaan esille.

Yhteistyötahot

- Lastensuojelun sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yhteistutkiminen ja -kehittäminen Länsi- ja Itä-Suomessa, LANUPS-hanke 2021–2022

Tutkimuksen tavoitteena oli tunnistaa sellaisten nuorten toteutuneet palvelut ja palvelutarpeet, jotka ovat olleet sekä lastensuojelun avo- ja sijaishuollon että nuorisopsykiatrian avo- tai osastohoidon asiakkaina. Tutkimme, miksi osa nuorista toistuvista eri palveluiden asiakkuuksista huolimatta ei saa sellaista tukea ja hoitoa, josta heille olisi hyötyä pitkällä aikavälillä. Tutkimustehtävänä oli tarkastella nuorten yhteisasiakkuuden taustatekijöitä, nuorten palvelupolkuja ja siirtymiä palvelusta toiseen sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden, nuorisopsykiatrian työntekijöiden ja nuorten itsensä kokemuksia ja näkemyksiä palveluista ja niiden kehittämistarpeista.

Tutkimus toteutettiin Turun ja Kuopion yliopistollisten keskussairaaloiden erikoisvastuualueilla Turun ja Itä-Suomen yliopistojen sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian alojen yhteistyönä ja yhdessä alueellisten kehittämistoimijoiden kanssa.

Tutkimus vahvisti ja kehitti lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteistä tietopohjaa ja käytäntöjä. Tuloksia hyödynnettiin integratiivisen työskentelyn kehittämisessä ja osaamisen vahvistamisessa.

LANUPS-hankkeen aikana toteutetun tutkimuksen pohjalta luotiin politiikka- ja käytäntösuosituksia. Tulokset on validoitu Länsi-ja Itä-Suomen yhteisissä asiantuntijatapaamisissa, joihin oli kutsuttu laajasti lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian, näiden alojen rajapinnan sekä hyvinvointialueiden asiantuntijoita. Näissä tapaamisissa kerättiin myös ammattilaisten kehittämissuosituksia. Ne integroitiin näihin tutkimuspohjaisiin suosituksiin. OT-hanke osallistui näihin asiantuntijatapaamisiin. Katso artikkelien tiivistelmät ja artikkelikohtaiset käytäntösuositukset pidemmästä policy briefista ja hankkeen nettisivuilta. Lastensuojelun sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yhteistutkiminen ja -kehittäminen Länsi- ja Itä-Suomessa, LANUPS-hanke 2021–2022 | Sote-akatemia (utu.fi)

· NEPSOS: Neuropsykiatrisesti oireilevat nuoret palvelujen pyörteissä – sosiaalityön, nuorisopsykiatrian ja erityispedagogiikan yhteistutkimus. NEPSOS-hanke toteutetaan Turun yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston yhteistyönä

Yhteistyökumppaneina on alueellisia kehittämishankkeita ja kehittämistyön toimijoita. NEPSOS-tutkijoita on mukana OT-asiantuntijaverkostossa, ja he ovat olleet kertomassa tutkimuksesta ja alustavista tuloksista OT-Nepsy -koulutusfoorumilla.
https://sites.utu.fi/sote/yhteistyo/hankkeet/nepsos-neuropsykiatrisesti-oireilevat-nuoret-palvelujen-pyorteissa/

· ”LATVE - Lapsinäkökulmainen arviointi ja työskentely vaativissa erotilanteissa” UEF yhdessä Lapin yliopiston kanssa. Hankkeen vetäjänä on professori Merja Laitinen. Mukana hankkeessa ovat ETKL, OT-hankkeet Pohjois-Suomi ja Itä-Suomi sekä hyvinvointialueista PSHVA ja Pohde. Tutkimus kattaa koko Suomen. Hankkeen puitteissa tehdään yhteistyötä Itä-Suomen OT:n kanssa liittyen erityisesti tulosten tiedottamiseen ja juurruttamiseen.

Tutkimuksen tavoite ja kysymykset
Vaativat erotilanteet (engl. high-conflict separations, high intensity parental disputes) on tunnistettu kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa merkittäväksi lasten hyvinvointia vaarantavaksi tekijäksi ja sellaisena sosiaalityön ja muun palvelujärjestelmän ammatilliseksi haasteeksi. Ilmiön ja sen ratkaisemiseen kohdentuvien interventioiden määrittely on kuitenkin alkutekijöissään.

• Hopiavuori N. 2023. OT-seulan kokeilu asiakkuussegmentoinnin välineenä. Vaativimman tason asiakkuuksien tunnistaminen huostaanoton asiakirjoista vaativuutta jäsentämällä. Maisterintutkielma (arvioinnissa), Sosiaalityö, Yhteiskuntatieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto. Arvioinnissa.

· Huuskonen M. 2023 (tulossa oleva YAMK- opinnäytetyö). Kohti vaativan tuen yksikköä - yksikön asiakasprofiilin määrittely.

· Laajasalo T. & Luoma I. 2023. Vieraannuttamisen psykososiaaliset ja hoidolliset interventiot kansainvälisen tutkimuksen ja kirjallisuuden valossa, sivut 34-38. Teoksessa: Tunnista, puutu ja auta -opas vieraannuttamisen tunnistamiseen ja perheiden auttamiseen. Ensi- ja turvakotien liitto (2023). Toimittajat: Johanna Vaitomaa, Susanna Rautio, Päivi Hietanen. Tuotettu STEAn tuella. Verkkojulkaisu. Tunnista, puutu ja auta – keinoja vieraannuttamisen tunnistamiseen ja perheiden auttamiseen by Ensi- ja turvakotien liitto - Issuu

· Luoma I. & Laajasalo T. Lapsen vieraannuttaminen vanhemmasta ja vieraannuttamisen psykososiaaliset hoitomuodot. Duodecim (hyväksytty julkaistavaksi 2023)

· Luoma I. & Saharinen T. 2023. Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskus tukee vaativimpien palvelujen yhteistyötä. Suomen Lääkärilehti 2023;78:e38179 www.laakarilehti.fi/e38179 (Julkaistu 5.12.2023)

· Nyrkkö S. 2022. Cynefin-viitekehyksen soveltaminen monialaista tukea tarvitsevien lasten palveluissa. Kirjallisuutta soveltaen. Projektiharjoittelutyö. Preventiivinen hoitotiede, Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta, Hoitotieteen laitos.

· Nyrkkö S. 2023. Kompleksiset tilanteet monialaista tukea tarvitsevilla lapsilla. Pro gradu -tutkimussuunnitelma 11/2023. Preventiivinen hoitotiede, Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta, Hoitotieteen laitos.

· Pirhonen T. 2022. Moniammatillinen yhteistyö nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun asiakkaiden hoidossa: työntekijöiden näkökulmia. Pro gradu –tutkielma, Hoitotiede, Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta, Hoitotieteen laitos 27.06.2022.

· Tenhunen T. & Luoma I. 2023 Lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian ja -psykologian yksiköiden perustaminen ja toiminta. Teoksessa: Lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköiden toiminta ja toiminnan periaatteet Suomessa. Toimittajat: Stolt S, Laajasalo T ja työryhmä. PunaMusta Oy Vantaa (2023), s. 7–15. ISBN 978-952-408-075-0 (painettu), ISSN 2341-8095 (painettu), ISBN 978-952-408-076-7 (verkkojulkaisu), ISSN 2323-4172 (verkkojulkaisu) http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-076-7

Lisäksi:

VSS (vaativan sijaishuollon seuranta)-lomake on pilotoitu Etelä-Savossa ja alustavat tulokset esitelty alueelle. Koettu hyödylliseksi monella tavalla.

-THL- työpaperit julkaisuun aloitettiin kirjoittamaan artikkeleita Cynefin viitekehyksestä (Itä-Suomen yliopisto/ OT-hanke ja Varsinais-Suomen OT-hanke), OT-Nepsy koulutus- ja keskustelufoorumin suunnitteluprosessista, OT-TUKI -toimintamallin kehittämisestä ja pilotoinnista, vaativan tuen lastensuojeluyksikön integroidusta kehittämisestä ja konsultaatiomalli- pilotista sekä Haastavet erot -konsultaatiotyöryhmien kehittämisestä.

JATKOSUUNNITELMA

Tulevaan Itä-Suomen YTA-sopimukseen kirjataan monialainen OT-toiminta ja sille ehdotetaan vuodeksi 2024 kolmen työntekijän työpanosta yhteistyössä Pohjois-Savon hva ja Keski-Suomen hva. Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon hva:t voivat käyttää OT-työhön työpanosta jonkin verran normaaliin työhön kuuluvana.YTA-sopimukseen on tulossa huomioitavaksi sosiaalialan osaamiskeskusten, sivistystoimen ja TKKI-panos.

--Ammattilaisten osaamisen ja jaksamisen tukeminen:

OT-TUKIpilotti aloitti 20.3.23 ja päättyi 3.11.23

--yhteydenottoja ja konsultaatioita ollut 21 ja pilotin päätyttyä 3

Tehty kuvaus OT-TUKIpilotin toteutumisesta ja arvioinnista sekä toimintamallista STM-raportointiosioon ja Innokylään. OT-TUKIpilottia ja sen tuloksia on esitelty OT-päätöswebinaareissa 30.11. ja 4.12.23 ja eri tilaisuuksissa.

-OT-hankkeen aikana perustetut Haastavat erot (HE-) konsultaatioryhmät toimivat Pohjois-Savon ja Keski-Suomen alueilla ja jatkavat toimintaansa myös OT-hankkeen päätyttyä.

Viola ry / Tukikeskus Varjo on antanut työpanosta HE-työhön ja OT-tason kehittämiseen STEAN rahoituksella ja erillisellä ostopalvelusopimuksella vainoon liittyvien tilanteiden osalta Pohjois-Savon ja Keski-Suomen hva-alueille -jatko vuonna 2024? Etelä-Savon HE-ryhmä jatkaa toimintaansa ja siellä on Viola ry / TUkikeskus Varjo mukana edelleen.

-Lakisääteisten lastensuojeluryhmien moniammatillisten asiantuntijaryhmiä on infottu mahdollisuudesta saada käyttöönsä OT-erityisasiantuntijoita ja heillä on mahdollisuus käyttää OT-koordinaattoria apuna erityisosaamisen hankkimisessa myös hankkeen jälkeen.

-Hoitoketjutyöskentelyihin ja hankeyhteistyöhön OT-näkökulman tuominen: VAURAS, RRP, TulSote, NEPSY-kehittäminen, haastavat erot ym.

-VIP / VAATU -toiminta: Yhteistyön kehittäminen on konkretisoitunut. Yhteistyö ja konsultaatiotoiminnan kehittäminen OT:n ja YTA-alueen Vaatu-toimijoiden kanssa jatkunut ja nähty tärkeänä myös hankekauden päätyttyä. Yhteinen tapaaminen toteutui marraskuussa -23.

Kansallinen OT-työskentely vaatii koordinaatiota ja laajaa yhteistä työtä.